

CAZURILE ÎN CARE JUDECĂTORUL POATE DISPUNE DIN OFICIU INTRODUCEREA ÎN CAUZA A ALTOR PERSOANE

Anjie Diana Goh

Abstract

This article introduces the institution of bringing third parties in the cause by the judge ex officio. The presentation starts with a throwback through history of this juridical construction, explaining why and how it was built by the legislator due to real juridical needs remarked at those times. The institution of getting third parties into the cause ex officio represents an exception of the principle of autonomy of willingness and is requiring some different conditions depending on each procedure: contentious or non-contentious. Finally, there are some concrete examples for each procedure.

Keywords: *the principle of autonomy of willingness, mandatory litisconsorts, contentious and non-contentious proceedings*

Articolul de față își propune prezentarea principalelor cazuri în care judecătorul poate să dispună din oficiu introducerea în cauză a altor persoane. Aceasta construcție juridică apare ca o veritabilă derogare de la unul dintre principiile fundamentale ale procesului civil, potrivit căruia părțile sunt cele îndreptățite să își stabilească atât obiectul cât și limitele judecății în cadrul procesului pe care îl pornesc. Acest principiu, devenit cunoscut sub denumirea de „Principiul disponibilității” se întâlnește la art. 9 NCPC sub denumirea sugestivă „dreptul de dispoziție al părților” unde enumeră exemplificativ¹ o parte din drepturile recunoscute de lege părților cu privire la judecarea cauzei. Mai exact, partea care a pornit un proces civil poate să își stabilească singură cadrul procesual, bineînțeles în limitele legii; ba chiar mai mult decât atât, aceasta „nu este ținută” de procesul început putând „renunța la judecarea cererii de chemare în judecată, sau la însuși dreptul pretins...” etc. În realitate, cu toate că textul de lege menționat face referire în fapt la

¹ Enumerarea este în opinia mea una pur exemplificativă întrucât nu restrânge în vreun mod aplicabilitatea acestui principiu, de altfel fundamental exclusiv la situațiile enumerate. Mai mult decât atât prin sintagma „poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege” legiuitorul prevede posibilitatea aplicabilității acestui drept de dispoziție a părților și altor situații.

un principiu, chiar fundamental, reglementarea este susceptibilă să primească unele derogări², așa încât, atunci când legea prevede expres prin dispozițiile sale anumite prerogative unora dintre părți sau instanței, acestea vor avea prioritate.

Introducerea în cauză din oficiu a altor persoane este una dintre excepțiile de la principiul disponibilității, așa încât instanța va putea în virtutea rolului său activ cu care a fost investită de legiuitorul noului cod de procedură civilă să introducă în cauză alte persoane, și mai cu seama să poată face acest lucru chiar din oficiu. S-ar impune două observații, ce vor fi formulate prin două întrebări. De ce s-a dorit ca judecătorul să poată introduce în proces și alte persoane pe care părțile au omis sau poate chiar au evitat să le cheme în judecată? În ce condiții se pot introduce „extranei”³ de proces în cauza civilă?

❖ **De ce s-a dorit ca judecătorul să poată introduce în proces și alte persoane pe care părțile au omis sau chiar au evitat să le cheme în judecată?**

În vechea reglementare, această construcție juridică prin care judecătorul poate să extindă cadrul procesual prin introducerea unor alte persoane în cauză nu exista, așa încât din moment ce legea nu o prevedea expres, judecătorul ar fi putut eventual să pună în discuția părților varianta aducerii în proces a unei alte persoane, limitându-și acțiunile la voința exprimată de acestea. Problema în sine nu a apărut prin simplul fapt că instanța se simțea „limitată” în acțiunile sale, ci din faptul că se ajungea uneori la pronunțarea unor hotărâri care nu aveau autoritate de lucru judecat față de unele persoane cărora în mod normal pentru buna funcționare a circuitului civil trebuia ca hotărârea să le fie opozabilă. Este adevărat că autoritatea de lucru judecat⁴ și implicit opozabilitatea⁵ hotărârii sunt consecințe cumulative direct aplicabile doar părților din proces întrucât doar ele au stat în judecată, au formulat cereri și excepții și prin urmare au obținut și o soluție litigiului lor. Tocmai din această cauză însă, apăreau dificultăți. Au existat în practică situații în care dorindu-se anularea unui contract, s-a introdus de către reclamant acțiunea în nulitate absolută doar față de unul dintre cocontractanți. În această ipoteză judecătorul se afla într-o postură dificilă. Neavând posibilitatea

² În realitate, reclamantul va putea renunța la cererea de chemare în judecată doar în anumite condiții, în funcție de momentul procesual în care alege să facă această renunțare. Dacă decizia este luată spre exemplu ulterior primului termen de judecată cu părțile legal citate, atunci nu doar că partea (n.n. – reclamantul) va putea fi obligată la plata cheltuielilor de judecată, ci renunțarea acesteia va fi condiționată de acordul pârâtului. În acest sens, art. 406 alin. (4) NCPC.

³ „*Terții sau penitus extranei (lat.), sunt persoanele străine de un anumit act juridic, care nu au participat nici direct și nici prin reprezentare la încheierea acestuia. În principiu, terții nu sunt afectați prin încheierea unui act juridic, în sensul că acesta nu le profită, dar nici nu le dăunează.*” (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/terti>)

⁴ Pentru definirea pe larg a conceptului de autoritate de lucru judecat – <https://legeaz.net/dictionar-juridic/elemente-autoritate-lucru-judecat>; A se vedea și art. 430 NCPC.

⁵ Art. 435, alin. (2) NCPC – Obligatorietatea și opozabilitatea hotărârii

„*Hotărârea este opozabilă oricărei terțe persoane atât timp cât aceasta din urmă nu face, în condițiile legii, dovada contrară*”.

introducerii în cauză din oficiu și a celui alt cocontractant, dar totuși impunându-i-se judecata cererii sub imperiul acuzației de denegare de dreptate⁶, instanța pronunța o hotărâre prin care rezolva litigiul doar cu privire la părțile inițiale (n.n. – reclamantul și doar unul dintre cocontractanții săi). **Astfel că, problema în sine deși gravă la acel moment, astăzi pare amuzantă, pentru că, întrucât hotărârea avea autoritate de lucru judecat față de unul dintre cocontractanți (pârâtul din proces), dar nu și față de celălalt, contractul era și nul și valabil în același timp.** Acest „*experiment juridic*” prezintă din anumite puncte de vedere asemănări cu bine-cunoscutul experiment de fizica cuantică al lui **Schrödinger**⁷, dar era pentru justițiabili probabil mult mai greu de înțeles, întrucât după trecerea unui anumit interval de timp și mai ales după depunerea unor eforturi financiare ajungeau în situația ca hotărârea lor să nu conducă la niciun rezultat.

În acest sens, regăsiți mai jos opinia dlui. prof. univ. dr. Gabriel Boroi:

„În acest context, a fost dat exemplul unei acțiuni în nulitatea absolută a unui contract, introdusă de un terț și care trebuie introdusă împotriva tuturor părților contractante. Au existat în practică situații în care o astfel de acțiune a fost introdusă doar împotriva unei părți contractante, de regulă a debitorului reclamantului din acțiunea în anulare. Într-o asemenea ipoteză, calitatea procesuală pasivă trebuie să revină tuturor părților contractante, întrucât nulitatea absolută produce efecte erga omnes, contractul neputând fi valabil pentru o parte și anulat pentru alta. În acest context, dacă acțiunea în anulare este introdusă numai împotriva uneia din părțile contractului, de exemplu, împotriva vânzătorului, prin mecanismul modificării cererii, posibilă în condițiile legii, urmează a se solicita introducerea în cauză a cocontractantului; în caz contrar, judecătorul va respinge cererea, fără a se pronunța pe fond, în funcție de excepția invocată în cauză, în exemplul dat, excepția lipsei calității procesuale pasive. În consecință, pe fond hotărârea nu va avea autoritate de lucru judecat⁸”.

Problemele nu se opreau însă doar la acele cazuri în care instanța era investită cu acțiuni în anulare, acțiunile prin care se solicita partajul bunurilor pentru cauză de moarte a autorului lor fiind un alt exemplu grăitor în acest sens. Lăcomia și firea

⁶ Art. 3 vechiul Cod civil 1864.

„Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvânt că legea nu prevede, sau că este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate”.

⁷ **Pisica lui Schrödinger:** O pisică, împreună cu un flacon cu otrăvă închis, sunt plasate într-o cutie protejată de orice decoerență cuantică indusă de mediul extern. Dacă un detector Geiger-Müller detectează o radiație atunci flaconul va fi spart, eliberând otrava care va ucide pisica. **Mecanica cuantică sugerează că după o perioadă pisica este concomitent vie și moartă.** Totuși, când ne uităm în cutie, vedem pisica ori vie, ori moartă, și nu un amestec de vie și moartă. (https://ro.wikipedia.org/wiki/Pisica_lui_Schrödinger).

⁸ Principiile fundamentale și aplicarea în timp a noului Cod de procedură civilă. Acțiunea civilă. Participanții la procesul civil – (Prof. univ. dr. Gabriel Boroi, *Broșură INM – Conferințe Noul Cod de procedură civilă*, București, iunie-sept. 2012).

non-altruistă a unora dintre moștenitori îi determina pe aceștia să nu îi cheme în procesul de partaj și pe ceilalți moștenitori, așa încât masa bunurilor dobândite să fie cât mai îndestulătoare. Bineînțeles, hotărârea instanței prin care se realiza partajul nu era însă opozabilă față de cei care deși îndreptățiți la participarea împărțirii bunurilor succesoriale erau „omiși”, uneori chiar cu bună știință. Cei care veneau „în urma” partajului puteau să atace hotărârea de împărțală judiciară, dar problemele erau multiple.

În primul rând, deși acțiunea prin care coproprietarul care a lipsit la împărțirea bunurilor era imprescriptibilă extinctiv, momentul în care acest coproprietar afla despre realizarea partajului era esențial sub aspectul dobândirii unor bunuri de către terții de bună credință. Mai exact, chiar dacă putea ataca hotărârea și relua partajul, bunurile pe care ceilalți coproprietari deja le înstrăinaseră cu titlu oneros terților de bună credință nu mai putea fi întoarse în masa bunurilor partajabile.

În al doilea rând, reîmpărțirea bunurilor era anevoioasă și pentru că unele bunuri fuseseră înstrăinate cu titlu gratuit iar altele cu titlu oneros iar, „reîmpărțea la judiciară” se dovedea mai dificilă întrucât în cazul bunurilor dobândite cu titlu gratuit, acestea reveneau în masa partajabilă, pe când în cazul celor dobândite cu titlu oneros, problema era mai amplă, ținând și de latura subiectivă a raportului juridic (buna sau rea credință a terțului la momentul dobândirii bunului).

Sanctiunea realizării partajului judiciar fără participarea tuturor coproprietarilor nu era prevăzută expres, aceasta fiind inopozabilitatea față de cei care nu participaseră la realizarea partajului. Legea permitea totuși ca partajul să se reia, la cererea celui care lipsise la procedura inițială. Legiuitorul a venit în întâmpinarea acestor dificultăți și astfel în noua reglementare, partajul făcut fără participarea tuturor părților îndreptățite este lovit de nulitate absolută⁹. **Cu toate acestea, în viața reală dispoziția legală care arată că partajul făcut fără participarea tuturor coproprietarilor este nulă nu liniștește nici partea care a lipsit la împărțirea masei partajabile, nici instanțele care sunt nevoite să reia o procedură judiciară încheiată, din nefericire, cu o hotărâre nulă.** Instituția introducerii în cauză din oficiu a altor persoane de către judecător apare ca o inovație salvatoare (raportat la sistemul național de drept, **la nivel european existând reglementări asemănătoare în codul de procedură francez¹⁰**), așa încât sunt evitate situații în care sunt prejudiciate atât interese private cât și publice¹¹.

În concret, luând exemplul partajului, instanța va pune în discuția părților introducerea în cauză a tuturor moștenitorilor iar dacă părțile sunt de acord,

⁹ Art. 684 alin. (2) NCC – Desființarea partajului

Partajul făcut fără participarea tuturor coproprietarilor este lovit de nulitate absolută.

¹⁰ Mihaela Tăbărcă, *Drept procesual civil, vol. I – Teoria generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 401 și urm.

¹¹ În sensul în care prin interese private înțelegem interesele particularilor de a participa la partajarea bunului/bunurilor comune iar prin interesul public ne referim la buna înfăptuire a dreptății într-un termen optim și previzibil.

procesul va continua cu toți moștenitorii, așa încât hotărârea ce va fi pronunțată va fi ferită de nulitatea ce intervenea în situația lipsei unuia sau mai multor coproprietari și va avea autoritate de lucru judecat și opozabilitate pentru toți aceștia. **Dacă părțile nu doresc să fie introduși în proces și ceilalți moștenitori (luând exemplul împărțirii unei moșteniri), atunci judecătorul va respinge cererea fără a se pronunța pe fond.** Cu alte cuvinte, va refuza judecarea unui partaj care nu-i include pe toți cei îndreptățiți la masa succesorală, fără a fi acuzat de denegare de dreptate (întrucât legea este cea care îi permite, sau mai bine spus îi impune să respingă o astfel de cerere) și fără a pronunța vreo hotărâre. **Totuși, odată plătită, taxa judiciară de timbru nu va mai fi restituită, așa încât părțile ar trebui să se gândească de doua ori dacă vor să realizeze partajul în mod legal și cu participarea tuturor moștenitorilor sau doar vor încerca fără succes să obțină o hotărâre judecătorească ce oricum ar fi lovită de o nulitate absolută.** Rațiunile pentru care NCPC aduce această construcție juridică sunt multiple și au fost în mare parte prezentate anterior, în cele ce urmează voi răspunde la a doua întrebare:

❖ **În ce condiții se pot introduce „extranei”¹² de proces în cauza civilă?**

Judecătorul poate în virtutea rolului său activ cu care a fost investit de legiuitor să dispună *„introducerea în cauză a altor persoane”¹³, în condițiile legii”¹⁴*. Care sunt așadar aceste „condiții” și când sunt ele îndeplinite? Deși puerilă, următoarea observație este relevantă în raport cu prezentarea cazurilor în care instanța poate introduce persoane în cauză, din oficiu. Există două posibilități: procedura să fie contencioasă sau să fie necontencioasă, orice terță variantă fiind exclusă.

În **procedura contencioasă**, judecătorul va putea introduce în cauză din oficiu alte persoane **doar în cazurile strict prevăzute de lege și numai după ce pune în discuția părților această împrejurare**. Deși nu este prevăzută expres, mai există și o a treia condiție și anume **necesitatea introducerii în cauză a altor persoane în acel litigiu**, condiție firească ce întregeste corpul de cerințe pentru aducerea extraneilor în cauza civilă.

Spre deosebire de procedura contencioasă care comportă anumite limitări, în procedurile **necontencioase judecătorul va putea în orice situație să introducă în cauză alte persoane dacă acest lucru este necesar pentru soluționarea speței. Potentul** (în procedura necontencioasă neexistând un reclamant și un parat, întrucât prin aceasta nu se cere *„stabilirea unui drept potrivnic față de o altă*

¹² „**Terții** sau *penitus extranei* (lat.), sunt persoanele străine de un anumit act juridic, care nu au participat nici direct și nici prin reprezentare la încheierea acestuia. În principiu, terții nu sunt afectați prin încheierea unui act juridic, în sensul că acesta nu le profită, dar nici nu le dăunează.” (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/terti>)

¹³ Odată introduse în proces, aceste persoane vor avea drepturi și obligații, iar NCPC le rezervă expres posibilitatea *„de a renunța la judecată, sau la dreptul pretins, de a achiesa la pretențiile reclamantului ori de a pune capăt procesului printr-o tranzacție.”* În acest sens, art. 22 alin. (3) NCPC.

¹⁴ Art. 22 alin. 93 NCPC – Rolul activ al judecătorului

persoană¹⁵) va fi încunoștințat de instanță cu privire la introducerea în cauză a altor persoane și **va fi ascultat în legătură cu acest aspect**. Trecând în revistă condițiile cerute pentru introducerea forțată în cauză de către instanță din oficiu a unor terțe persoane, acestea sunt în număr de trei și sunt cumulative:

1. Instanța consideră că pentru soluționarea cauzei este necesară introducerea în proces a unor anumite persoane;

2. În procedura contencioasă legea să prevadă expres posibilitatea introducerii din oficiu în cauză a altor persoane/ în procedura necontencioasă poate fi făcută în orice situație¹⁶;

3. Judecătorul trebuie să pună în discuția părților, respectând astfel principiul contradictorialității¹⁷.

❖ **Incidența principiului contradictorialității**

Este ușor de observat că indiferent de procedură, fie ea contencioasă sau nu, judecătorul trebuie să pună în discuția părților (respectiv a petentului în cazul procedurii necontencioase) necesitatea introducerii în cauză a unor alte persoane. Mai exact, instanța, înainte de a lua decizia aducerii în proces a unor persoane străine de cauză, dar a căror prezență în cadrul procesual este fundamental necesară, judecătorul va trebui să asculte partea cu privire la această chestiune.

Cât de importantă este însă pentru instanță opinia părții și în ce măsură va trebui să țină cont de ea? Răspunsul poate părea paradoxal. Este foarte important pentru instanță să întrebe părțile și să ia act de poziția lor cu privire la orice chestiune de fapt sau de drept din cursul procesului, deci implicit și cu privire la posibilitatea introducerii în cauză a unor persoane, întrucât altfel s-ar aduce atingere principiului contradictorialității. Cu toate acestea, obligația judecătorului de a ține cont de părerea părții se oprește aici. **Instanțele sunt obligate „să supună discuției părților toate cererile, excepțiile și împrejurările de fapt sau de drept invocate”¹⁸, dar nu i se impune să țină cont de această părere de fiecare dată.** Un bun exemplu este chiar acesta în care este necesară prezentarea necesității și oportunității introducerii în proces a unor alte persoane și punerea spre dezbatere contradictorie a părților; instanța deși ținută să întrebe părțile dacă sunt sau nu de acord cu extinderea cadrului procesual, nu este obligată să țină cont de părerea lor, putând lua decizia după cum va considera de cuviință.

¹⁵ Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, Ed. Național, București, 1997, vol. I, p. 31.

¹⁶ Art. 78 alin. (1) NCPC – Condiții. Termen

„În cazurile expres prevăzute de lege, precum și în procedura necontencioasă, judecătorul va dispune din oficiu introducerea în cauză a altor persoane, chiar dacă părțile se împotrivesc”.

¹⁷ Art. 78 alin. (2) NCPC – Condiții. Termen

„În materie contencioasă, când raportul juridic dedus judecății o impune, judecătorul va pune în discuția părților necesitatea introducerii în cauză a altor persoane. Dacă niciuna dintre părți nu solicită introducerea în cauză a terțului, iar judecătorul apreciază că pricina nu poate fi soluționată fără participarea terțului, va respinge cererea, fără a se pronunța pe fond”.

¹⁸ Art. 14 alin. (5) NCPC – Contradictorialitatea.

Ne-am putea ridica următoarea întrebare: Dacă instanța poate lua oricum orice decizie cu privire la introducerea în proces a altor persoane, chiar în contra voinței părților, atunci de ce le mai întreabă și nu procedează direct la introducerea în cauză a acelor persoane dacă consideră necesar?

Un prim argument constă în faptul că judecătorul nu face dreptate în contra justițiabililor, ci pentru aceștia, așa încât nu hotărăște singur soarta litigiului, ci se ghidează urmărind cererile părților în tot cursul procesului. Modul prin care judecătorul este îndrumat spre a cunoaște voința părților și a stabili adevărul judiciar cât mai apropiat de adevărul faptic constă tocmai în punerea în dezbaterea părților a tuturor actelor procesuale, chiar dacă uneori nu are nevoie de acordul lor. Hotărârea instanței apare ca o oglindire a poziției exprimate de părți de-a lungul litigiului, poziții procesuale de care judecătorul a luat la cunoștință treptat în timpul procesului, prin respectarea principiului contradictorialității. În NCPC acest principiu este reglementat expres și apare constant în cuprinsul dispozițiilor legale, astfel că aproape toate actele procesuale sunt luate de instanță numai după ce sunt puse în prealabil în discuția părților, chiar dacă aceste acte se dispun din oficiu de către instanță: *„Părțile au dreptul de a discuta și argumenta orice chestiune de fapt sau de drept invocate în cursul procesului de către orice participant la proces, inclusiv de instanță din oficiu”¹⁹*.

Tot astfel, atunci când consideră necesară introducerea în cauză a unor alte persoane, judecătorul va întreba părțile cu privire la acest aspect. Dacă procedura este necontencioasă sau atunci când procedura este contencioasă dar legea îi rezervă posibilitatea introducerii în cauza a unor alte persoane, judecătorul după ce va asculta părțile, va putea introduce acele persoane în proces, chiar împotriva voinței lor.

Un alt argument pentru care este totuși importantă punerea în discuția părților introducerea forțată în cauză a altor persoane de către instanță din oficiu este că în fapt, aceasta chemare a unor terțe persoane în proces comportă o limitare. Este important de menționat că atunci când procedura este una contencioasă iar legea nu prevede expres posibilitatea extinderii cadrului procesual cu privire și la alte persoane, instanța va putea în lipsa obținerii acordului de voință a părților (sau măcar a uneia dintre părți, din interpretarea art. 78, alin. (2) *„Dacă niciuna dintre părți nu solicită ...”*, per a contrario, dacă măcar una din părți încuviințează introducerea unei terțe persoane în cauză este suficient) doar să respingă cererea, fără a o mai judeca. În aceasta situație, părțile pot în continuare să se bucure de principiul disponibilității care nu este în totalitate înlăturat, ci doar limitat, acestea putând alege dacă să continue procesul alături de persoanele introduse în cauză sau să renunțe la judecarea diferendului.

În final, un al treilea argument pentru care judecătorul poate oricum să introducă în cauză anumite persoane dacă consideră necesar, trebuind totuși să

¹⁹ Art. 14 alin. (4) NCPC – Contradictorialitatea.

întrebe părțile dacă sunt sau nu de acord **constă în stabilirea echilibrului între eficacitatea actului de justiție** (prin evitarea unor hotărâri nule pentru faptul că provin dintr-un litigiu în care nu au fost părți toate persoanele de care legea lega obligativitatea introducerii în cauză, exemplu: partajul făcut fără toți coproprietarii) **și respectarea principiilor fundamentale** (principiul contradictorialității). Dacă s-ar fi lăsat la aprecierea arbitrară a părților introducerea sau nu în cauză a unor alte persoane, atunci noua reglementare nu ar fi fost cu nimic deosebită de cea anterioară care ridică numeroase probleme, despre care am menționat în prima parte a articolului.

❖ **Procedura introducerii forțate în cauză a altor persoane**

Sedes materiae: Art. 9, art. 14, art. 22, art. 78, art. 478 alin. (1), art. 494 NCPC

Atunci când sunt cumulativ întrunite cele trei condiții necesare, instanța va putea din oficiu să introducă în cauză alte persoane.

Pentru o mai buna vizualizare se vor reatașa condițiile:

1. Instanța consideră că pentru soluționarea cauzei este necesară introducerea în proces a unor anumite persoane;

2. În procedura contencioasă legea să prevadă expres posibilitatea introducerii din oficiu în cauză a altor persoane/ în procedura necontencioasă poate fi făcută în orice situație²⁰;

3. Judecătorul trebuie să pună în discuția părților, respectând astfel principiul contradictorialității²¹.

Dar dacă nu sunt îndeplinite condițiile?

Dacă prima dintre condițiile enumerate nu este îndeplinită, atunci nu se mai poate pune problema instituției introducerii forțate în cauză, întrucât atunci când nici măcar instanța nu consideră necesar pentru justa soluționare a cauzei introducerea unui terț în pricina dedusă judecății, atunci această construcție juridică nu își găsește aplicabilitatea. Bineînțeles, dacă una dintre părți dorește să introducă în cauză o anumită persoană, aceștia îi sunt deschise alte mecanisme procesuale, ca spre exemplu chemarea în judecată a altei persoane²² sau chemarea în garanție²³.

²⁰ Art. 78 alin. (1) NCPC – Condiții. Termen

„În cazurile expres prevăzute de lege, precum și în procedura necontencioasă, judecătorul va dispune din oficiu introducerea în cauză a altor persoane, chiar dacă părțile se împotrivesc”.

²¹ Art. 78 alin. (2) NCPC – Condiții. Termen

„În materie contencioasă, când raportul juridic dedus judecății o impune, judecătorul va pune în discuția părților necesitatea introducerii în cauză a altor persoane. Dacă niciuna dintre părți nu solicită introducerea în cauză a terțului, iar judecătorul apreciază că pricina nu poate fi soluționată fără participarea terțului, va respinge cererea, fără a se pronunța pe fond”.

²² Art. 68 alin. (1) NCPC – Formularea cererii. Termene

„Oricare dintre părți poate să cheme în judecată o altă persoană care ar putea să pretindă, pe calea unei cereri separate, aceleași drepturi ca și reclamantul.”

²³ Art. 72 alin. (1) NCPC – Condiții

„Partea interesată poate să cheme în garanție o terță persoană, împotriva căreia ar putea să se îndrepte cu o cerere separată în garanție sau în despăgubiri”.

Dacă cea de-a doua condiție nu este îndeplinită (există o procedură contencioasă, iar legea nu prevede expres judecătorului posibilitatea introducerii în cauză a unei alte persoane; acesta după ce va pune în discuția părților împrejurarea, va proceda în funcție de poziția acestora). Dacă părțile agreează extinderea cadrului procesual și cu privire la alte persoane fără de care litigiul nu poate fi soluționat, atunci judecătorul va introduce terții respectivi în proces. **Dacă părțile inițiale aleg să refuze aducerea în judecată a altor persoane, atunci cererea va fi respinsă²⁴, părțile putând ataca cu apel hotărârea. Sancțiunea este dură, întrucât nu doar că procesul încetează prin respingerea cererii „în legătură cu care a apărut necesitatea litisconsorțiului obligatoriu” ci vor fi respinse toate cererile cu care a fost sesizată în dosar²⁵.” Hotărârea prin care cererea este respinsă este supusă doar apelului²⁶.**

Dacă cea de-a treia condiție nu este îndeplinită și judecătorul introduce din oficiu în cauza terțe persoane, fără să pună în discuția părților această împrejurare, atunci hotărârea va fi nulă, chiar dacă ar fi fost posibil ca în urma supunerii spre dezbateră contradictorie a părților, instanța să fi dispus exact aceeași măsură. Nerespectarea principiului contradictorialității²⁷ așa cum este prevăzut în NCPC aduce sancțiuni aspre, cum ar fi nulitatea hotărârilor luate cu nerespectarea acestuia.

* * *

Trecând peste chestiunea condițiilor, ajungem la **termenul în care poate fi dispusă introducerea în cauză a terților de către instanță din oficiu: „până la**

²⁴ Art. 78 alin. (2) NCPC – Condiții

„Dacă niciuna din părți nu solicită introducerea în cauză a terțului, iar judecătorul apreciază că pricina nu poate fi soluționată fără participarea terțului, va respinge cererea fără a se pronunța pe fond”.

²⁵ M. Tăbărcă, coordonatori V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. I – art. 1-526, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 222.

²⁶ Art. 78 alin. (5) NCPC – Condiții.

²⁷ Art. 14 NCPC – Contradictorialitatea

(1) Instanța nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea sau înfățișarea părților, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Părțile trebuie să își facă cunoscute reciproc și în timp util, direct sau prin intermediul instanței, după caz, motivele de fapt și de drept pe care își întemeiază pretențiile și apărările, precum și mijloacele de probă de care înțeleg să se folosească, astfel încât fiecare dintre ele să își poată organiza apărarea.

(3) Părțile au obligația de a expune situația de fapt la care se referă pretențiile și apărările lor în mod corect și complet, fără a denatura sau omite faptele care le sunt cunoscute. Părțile au obligația de a expune un punct de vedere propriu față de afirmațiile părții adverse cu privire la împrejurări de fapt relevante în cauză.

(4) Părțile au dreptul de a discuta și argumenta orice chestiune de fapt sau de drept invocată în cursul procesului de către orice participant la proces, inclusiv de către instanță din oficiu.

(5) Instanța este obligată, în orice proces, să supună discuției părților toate cererile, excepțiile și împrejurările de fapt sau de drept invocate.

(6) Instanța își va întemeia hotărârea numai pe motive de fapt și de drept, pe explicații sau pe mijloace de probă care au fost supuse, în prealabil, dezbaterii contradictorii.

terminarea cercetării procesului înaintea primei instanțe²⁸". Limitarea în timp este firească și decurge din necesitatea stabilității și previzibilității procesului. Dacă judecătorul ar putea introduce direct în apel un terț în proces, atunci cadrul procesual s-ar lărgi ca urmare a introducerii în cauză a unei alte persoane. Or, acest lucru ar contraveni²⁹ dispoziției din art. 478 alin. (1) NCPC cu privire la limitele efectului devolutiv al apelului („Prin apel nu se poate schimba cadrul procesual stabilit în fața primei instanțe”). În mod corespunzător, „dispozițiile de procedură privind judecata în primă instanță și în apel se aplică și în instanța de recurs, în măsura în care nu sunt potrivnice³⁰ (...)”. **După cum bine a prevăzut legiuitorul, ar putea totuși exista în practică situații în care din diferite motive nu este cunoscută încă din etapa cercetării procesului necesitatea introducerii în cauză a altor persoane, aceasta fiind „constatată cu ocazia deliberării. În această ipoteză, cauza va fi repusă pe rol, iar părțile vor fi citate.”** Și în acest caz, chiar dacă legiuitorul a permis o derogare de la termenul inițial („până la terminarea cercetării procesului”) aceasta există doar pentru cazul în care necesitatea chemării în cauză a terților nu a fost cunoscută anterior; în continuare nu poate fi invocată direct în apel sau recurs. Introducerea în cauză va fi dispusă prin încheiere³¹.

Cu privire la procedura efectivă, art. 79 alin. (1) statuează că „cel introdus în proces va fi citat, odată cu citația comunicându-i-se, în copie, și încheierea prevăzută la art. 78 alin. (3), cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, precum și înscrisurile anexate acestora”. **Asemănător celorlalți intervenienți forțați din procesul civil, și persoana introdusă în cauză din oficiu de către instanță va avea dreptul să i se aducă la cunoștință principalele înscrisuri din dosar, așa încât aceasta să își poată pregăti apărările.** În vederea pregătirii acestor apărări, persoana introdusă forțat în proces va fi încunoștințată chiar prin citație³² despre termenul pe care îl are la dispoziție pentru a arăta eventualele excepții procesuale sau dovezi. Termenul acordat de instanță comportă o limitare constând în faptul că acesta nu va putea fi mai lung decât termenul de judecată acordat în cauză. Atât prin restricția temporală menționată cât și prin faptul că terțul introdus în cauză din oficiu de către judecător va putea „lua procedura în starea în care se află în momentul introducerii în proces” se urmărește respectarea termenului optim și previzibil al procesului despre care se face vorbire în numeroase reglementări naționale sau internaționale

²⁸ Art. 78 alin. (3) NCPC – Condiții, Termen.

²⁹ Coord. Gabriel Boroș, Delia Narcisa Teohari și alții, *Noul Cod de procedură civilă, comentariu pe articole*, Ed. Hamangiu, 2013, Vol. I, p. 230.

³⁰ Art. 494 NCPC – Reguli privind judecata

³¹ Art. 78 alin. (3) NCPC – Condiții, Termen.

³² Art. 79 alin. (1) NCPC – Procedura de judecată

Cel introdus în proces va fi citat, **odată cu citația** comunicându-i-se, în copie, și încheierea prevăzută la art. 78 alin. (3), cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, precum și înscrisurile anexate acestora. **Prin citație i se va comunica și termenul până la care va putea să arate excepțiile, dovezile și celelalte mijloace de apărare de care înțelege să se folosească;** termenul nu va putea fi mai lung decât termenul de judecată acordat în cauză.

printre care amintim: NCPC³³, Legea nr. 304/2004³⁴ privind organizarea judiciară, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii europene³⁵.

În urma introducerii lor în cadrul procesual, persoanele introduse în cauză în condițiile art. 78-79 NCPC încetează să fie privite ca simplii extranei dobândind rolul unor veritabile părți, întrucât deși nu au trecut prin procedura admisibilității în principiu odată aduse în proces, ele au drepturi și obligații, hotărârea le este opozabilă și cu deplină autoritate de lucru judecat. Se impun două observații.

O primă observație poartă asupra admisibilității în principiu sau mai bine spus asupra lipsei acesteia în reglementarea de față. **Este adevărat că dintre toate construcțiile juridice aparținând secțiunii a 3-a („Alte persoane care pot lua parte la judecată”) din care face parte și introducerea forțată din oficiu a altor persoane, doar acesteia nu îi e aplicabilă verificarea admisibilității în principiu, din motive ușor de înțeles.** Procedura admisibilității în principiu a fost concepută pentru ca instanța să verifice și să tempereze extinderea cadrului procesual față de alte persoane care fie intervin voluntar (intervenția voluntară principală, intervenția voluntară accesorie) fie sunt aduse în cauză de părțile inițiale (chemarea în judecată a unei alte persoane, arătarea titularului unui drept real, chemarea în garanție). **Or din moment ce instanța introduce chiar ea („din oficiu”) anumite persoane în cauza, atunci ar fi inutila o reverificare de către aceeași instanță a propriei hotărâri.** Astfel ar fi absurd ca după ce judecătorul constată întrunite în speța cumulativ cele trei condiții ale introducerii forțate în cauza (dintre care una este chiar necesitatea chemării în proces a acelor persoane) să își verifice ulterior hotărârea și eventual să o și respingă.

Cea de-a doua observație se raportează la situația intervenientului forțat care beneficiază de anumite dispoziții legale prin care s-a încercat limitarea disconfortului procesual survenit în urma introducerii sale involuntare în proces. Dintre

³³ Art. 6 NCPC – Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil

(1) *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoră să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecății.*

(2) *Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în faza executării silite.*

³⁴ Art. 10 – Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară

Toate persoanele au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, de către o instanță imparțială și independentă, constituită potrivit legii.

³⁵ Art. 47 Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil

Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

Asistența juridică gratuită se acordă celor care nu dispun de resurse suficiente, în măsura în care aceasta este necesară pentru a-i asigura accesul efectiv la justiție.

aceste mici „înlesniri” fac parte și comunicarea înscrisurilor prevăzute în art. 79 alin. (1), acordarea facilității de a propune noi probe și mai ales posibilitatea acordată de lege ca acesta să ceară readministrarea probelor deja administrate (celorlalți intervenienți voluntari sau forțați legea nepermițându-le readministrarea probelor).

* * *

În cele ce urmează vor fi prezentate exemplificativ câteva situații în care instanța poate din oficiu, introduce forțat în cauză anumite persoane:

❖ **În materie contencioasă:**

1. Art. 39 NCPC – Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi

(1) Dacă în cursul procesului dreptul litigios este transmis prin acte între vii cu titlu particular, judecata va continua între părțile inițiale. Dacă însă transferul este făcut, în condițiile legii, prin acte cu titlu particular pentru cauză de moarte, judecata va continua cu succesorul universal ori cu titlu universal al autorului, după caz.

(2) În toate cazurile, succesorul cu titlu particular este obligat să intervină în cauză, dacă are cunoștință de existența procesului, **sau poate să fie introdus în cauză, la cerere ori din oficiu.** În acest caz, instanța va decide, după împrejurări și ținând seama de poziția celorlalte părți, dacă înstrăinătorul sau succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia va rămâne sau, după caz, va fi scos din proces. Dacă înstrăinătorul sau, după caz, succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia este scos din proces, judecata va continua numai cu succesorul cu titlu particular care va lua procedura în starea în care se află la momentul la care acesta a intervenit sau a fost introdus în cauză.

(3) Hotărârea pronunțată contra înstrăinătorului sau succesorului universal ori cu titlu universal al acestuia, după caz, va produce **de drept** efecte și contra succesorului cu titlu particular și va fi întotdeauna opozabilă acestuia din urmă, cu excepția cazurilor în care a dobândit dreptul cu bună-credință și nu mai poate fi evins, potrivit legii, de către adevăratul titular.

Prin raportare la art. 78-79 NCPC interesează prima teză din alin. (2) al articolului de mai sus. Succesorul cu titlul particular dintr-un act încheiat între vii sau pentru cauză de moarte are obligația să intervină în cauză atunci când „are cunoștință de existența procesului”. Pentru a evita situații ulterioare dificil de gestionat, legiuitorul pune la dispoziția părților și instanței deopotrivă posibilitatea aducerii în cauză a dobânditorului cu titlu particular atunci când acesta nu se „autosizează” să intre în proces.

Persoana căreia legea îi atribuie în speță calitatea de succesor cu titlu particular este un având-causa³⁶, cu toate consecințele ce derivă din această calitate, mai exact chiar dacă nu a participat la încheierea unui act juridic, datorită faptului că are drepturi sau obligații anterioare strâns legate de actul respectiv, va suporta efectele acelui act. Ulterior intervenirii voluntare sau forțate în proces a succesorului cu titlu particular, judecătorul cauzei va fi cel care va hotărî „*ținând seama de împrejurări și de poziția celorlalte părți dacă înstrăinătorul sau succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia va rămâne sau, după caz, va fi scos din proces*³⁷”. Prin aceasta nu se înțelege o excludere a unei părți din proces, în sensul că diferendul ar rămâne fără pârât sau fără reclamant, ci va opera exclusiv înlocuirea fizică a uneia dintre părțile inițiale cu succesorul cu titlu particular căruia i-a fost transmisă calitatea procesuală. **În susținerea acestei afirmații st și faptul că avânzii cauza sunt doar o excepție aparentă de la principiul relativității actelor juridice** „*în sensul³⁸ că iau locul părților inițiale în privința efectelor actului juridic, fiind deci continuatori ai «autorului lor» (...)»*”.

Introdus în cauză și devenind parte în proces, intervenientului forțat îi va fi opozabilă hotărârea, care va produce efecte de drept, sub rezerva dobândirii dreptului cu bună credință în condițiile legii. În aceste cazuri, chiar dacă a fost parte în procesul în care s-a pronunțat o hotărâre împotriva sa, succesorul cu titlu particular se va prevala de buna sa credință și își va păstra dreptul obținut. Este cazul dobândirii bunurilor mobile corporale cu bună credință în condițiile³⁹ art. 937 NCC, iar în materie imobiliară exemplificăm ipoteza prevăzută la art. 901⁴⁰ NCC.

³⁶ Prin având cauza înțelegem acel dobânditor al unui drept sau obligații strâns legate de dreptul disputat trebuie să fie vorba de acte juridice anterioare încheiate de autorul lui cu alte persoane și referitoare la același drept sau bună de asemenea, este necesar să fie îndeplinite formalitățile de opozabilitate fața de terți. (Gabriel Boroș, Carla Alexandra Anghelescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 226).

³⁷ Art. 39, alin. (2) NCPD – Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi.

³⁸ Gabriel Boroș, Carla Alexandra Anghelescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 229.

³⁹ Art. 937 NCC – Dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință

(1) *Persoana care, cu bună-credință, încheie cu un neproprietar un act translativ de proprietate cu titlu oneros având ca obiect un bun mobil devine proprietarul acelui bun din momentul luării sale în posesie efectivă.*

(2) *Cu toate acestea, bunul pierdut sau furat poate fi revendicat de la posesorul de bună-credință, dacă acțiunea este intentată, sub sancțiunea decăderii, în termen de 3 ani de la data la care proprietarul a pierdut stăpânirea materială a bunului.*

(3) *Dacă bunul pierdut sau furat a fost cumpărat dintr-un loc ori de la o persoană care vinde în mod obișnuit bunuri de același fel ori dacă a fost adjudecat la o licitație publică, iar acțiunea în revendicare a fost introdusă înăuntrul termenului de 3 ani, posesorul de bună-credință poate reține bunul până la indemnizarea sa integrală pentru prețul plătit vânzătorului.*

(4) *Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile care sunt accesorii unui imobil.*

(5) *Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în legătură cu dobândirea dreptului de uzufruct și a dreptului de uz asupra unui bun mobil.*

⁴⁰ Art. 901 alin. (1) NCC – Dobândirea cu bună-credință a unui drept tabular

2. Exercițarea acțiunii civile de către procuror atunci când este necesar pentru apărarea intereselor unor anumite categorii de persoane (art. 93 raportat la art. 92 alin. (1) NCPC)

Art. 93 NCPC – Efecte față de titularul dreptului

În cazurile prevăzute la art. 92 alin. (1), titularul dreptului va fi introdus în proces și se va putea prevala de dispozițiile art. 406, 408, 409 și art. 438-440, iar dacă procurorul își va reține cererea, va putea cere continuarea judecării sau a executării silite.

Art. 92 alin. (1) NCPC – Modalități de participare

Procurorul poate porni orice acțiune civilă, ori de câte ori este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

Deși de regulă procurorul nu este parte în proces, în ipoteza excepțională regăsită la art. 92 alin. (1) NCPC, reprezentantul Ministerului Public „se alătură” procesual uneia dintre părți, atunci când pornește acțiunea civilă în numele interzișilor judecătorești, minorilor și dispăruților⁴¹. Pe lângă aceste trei categorii de persoane pentru care procurorul poate introduce acțiunea civilă, din interpretarea textului de lege rezultă că mai există și alte cazuri în care procesul poate fi pornit în numele altei persoane de către procuror („precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege”).

Cu privire la categoria de acțiuni civile pe care reprezentantul Ministerului Public poate să le introducă în numele uneia dintre persoanele mai sus menționate (n.n. – incapabilul, minorul sau dispărutul) legea nu distinge, așa încât la nivelul majoritar al doctrinei⁴² se apreciază că procurorul poate introduce nu numai acțiuni cu caracter eminamente patrimonial, ci și acțiuni personale⁴³. **În tot acest**

Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, oricine a dobândit cu bună-credință vreun drept real înscris în cartea funciară, în temeiul unui act juridic cu titlu oneros, va fi socotit titularul dreptului înscris în foliosul său, chiar dacă, la cererea adevăratului titular, dreptul autorului său este radiat din cartea funciar.

⁴¹ Art. 92 alin. (1) NCPC – Modalități de participare

Procurorul poate porni orice acțiune civilă, ori de câte ori este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

⁴² Gabriel Boroi, Delia Narcisa Teohari și alții, *Noul cod de procedura civilă, comentariu pe articole*, Ed. Hamangiu, București, 2013, vol. I, p. 266; M. Tăbărcă, *Coordonatori V.M. Ciobanu, M. Nicolae, Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. I – art. 1-526, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 307.

⁴³ Exemplificativ, astfel de acțiuni personale pe care procurorul le-ar putea introduce în numele persoanelor puse sub interdicție judecătorească, minorilor sau dispăruților sunt: acțiunea în stabilirea paternității (art. 425 NCC), respectiv acțiunea în stabilirea maternității (art. 423 NCC) sau acțiunea în tăgăda paternității (art. 429 NCC).

timp, trebuie să avem în vedere faptul că chiar dacă procurorului îi este permis aproape nelimitat să pornească acțiunea civilă în numele incapabilului, spre exemplu chiar și în cauze personale, el nu este decât un „reprezentant” al acestuia și nu poate să dispună de acel drept, pentru că, în mod evident, nu îi aparține. Or, din moment ce „Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decât are el însuși⁴⁴”, procurorului nu îi este permis să renunțe la acel drept, ci eventual, doar la judecată (din interpretarea art. 93 NCPC: „iar dacă procurorul își va retrage cererea”). În ipoteza retragerii cererii de către procuror, partea va putea să ceară continuarea judecății sau a executării silite, dacă va dori. De asemenea va putea renunța la judecată (art. 406 NCPC), la căile de atac (art. 409 NCPC) sau chiar la dreptul dedus judecății în mod direct (art. 408 NCPC); există și posibilitatea încheierii unei tranzacții (art. 438-440 NCPC).

❖ II. În materie necontencioasă:

1. Introducerea⁴⁵ în cauză de către instanță a persoanelor ce ar putea fi prejudiciate prin hotărâre (art. 532 alin. (2) NCPC)

Instanța poate dispune, chiar din oficiu, orice măsuri utile cauzei. Ea are dreptul să asculte orice persoană care poate aduce lămuriri în cauză, precum și pe acelea ale căror interese ar putea fi afectate de hotărâre.

Rațiunile pentru care judecătorul va putea să aducă în cauză alte persoane, chiar împotriva voinței părților inițiale se disting din textul legii, așa încât instanța când va considera oportună introducerea forțată a unor persoane pentru a aduce lămuriri sau pentru protecția acestora va putea proceda la aceasta după ascultarea părților inițiale.

❖ Alte cazuri⁴⁶ în care instanța poate introduce în cauză alte persoane din oficiu:

• Introducerea în cauză a organismelor sociale interesate de către instanța de contencios administrativ (art. 16¹ din Legea nr. 544/2004 a contenciosului administrativ):

Când raportul juridic dedus judecății o impune, instanța de contencios administrativ va pune în discuția părților necesitatea introducerii în cauză a altei persoane. Dacă niciuna dintre părți nu solicită introducerea în cauză a terțului și instanța apreciază că pricina nu poate fi soluționată fără participarea terțului, aceasta va respinge cererea fără a se pronunța în fond.

⁴⁴ Art. 17 alin. (1) NCC – Eroarea comună și invincibilă.

⁴⁵ M. Tăbărcă, coordonatori V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedura civilă comentat și adnotat*, vol. I – art. 1-526, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 282.

⁴⁶ M. Tăbărcă, Coordonatori V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. I – art. 1-526, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 281-282; Viorel Mihai Ciobanu, Traian Cornel Briciu, Claudiu Constantin Dinu, *Drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Ed. Național, București, 2018, p. 177.

• **Citarea de către instanță a societății de asigurări în ipoteza producerii unor accidente de circulație (art. 33 alin. (2) din O.G. nr. 2/2001 privind asigurările și reasigurările în România):**

În cazul în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație, judecătoria va cita și societatea de asigurări menționată în procesul-verbal de constatare a contravenției.

• **Citarea părților și membrilor de familie în cauzele în care se face de către minor plângere împotriva tutorelui pentru acte sau fapte păgubitoare (art. 155 alin. (2) NCC):**

Plângerea se soluționează de urgență, prin încheiere executorie, de către instanța de tutelă, cu citarea părților și a membrilor consiliului de familie. Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dacă instanța de tutelă consideră că este necesar.

• **Citarea părinților și a copiilor în cazurile referitoare la filiație (art. 436 NCC):**

Părinții și copilul vor fi citați în toate cauzele referitoare la filiație, chiar și atunci când nu au calitatea de reclamant sau de pârât.

• **Citarea în proces a renunțătorilor în acțiunile privitoare la filiație, în ipoteza moștenirilor vacante (art. 439 NCC):**

În cazul în care, potrivit legii, o acțiune privitoare la filiație poate fi pornită împotriva moștenitorilor, iar moștenirea este vacantă, acțiunea poate fi introdusă împotriva comunei, orașului sau, după caz, municipiului de la locul deschiderii moștenirii. Citarea în proces a renunțătorilor, dacă există, este obligatorie.

• **Citarea în proces a persoanelor răspunzătoare de producerea accidentului (art. 22 alin. (1) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie⁴⁷)**

„Despăgubirea se stabilește și se plătește în conformitate cu prevederile art. 14, iar în cazul stabilirii despăgubirii prin hotărâre judecătorească, drepturile persoanelor prejudiciate prin accidente produse de vehicule aflate în proprietatea persoanelor asigurate în România se exercită împotriva asigurătorului RCA, în limitele obligației acestuia cu citarea obligatorie a persoanei/persoanelor răspunzătoare de producerea accidentului în calitate de intervenienți forțați”.

⁴⁷ V.M. Ciobanu, T.C. Briciu, C.C. Dinu, *Drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Ed. Național, București, 2018, p. 177.

❖ Documentație utilizată:

Doctrină:

- Prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, Ed. Național, București, 1997, vol. I
- Viorel Mihai Ciobanu, Traian Cornel Briciu, Claudiu Constantin Dinu, *Drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Ed. Național, București, 2018;
- Gabriel Boroș, *Broșură INM – Conferințe Noul Cod de procedură civilă*, București, iunie-sept. 2012
- Gabriel Boroș, Delia Narcisa Teohari și alții, *Noul Cod de procedură civilă, comentariu pe articole*, Ed. Hamangiu, București, 2013, vol. I
- Gabriel Boroș, Carla Alexandra Anghelescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012
- M. Tăbărcă, Coordonatori V. M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. I – art. 1-526, Ed. Universul Juridic, București, 213
- M. Tăbărcă, coordonatori V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. I – art. 1-526, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016
- M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, vol. I – Teoria generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.

Legislație:

- Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene
- Noul Cod civil
- Noul Cod de procedură civilă
- Vechiul Cod civil
- Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară
- Legea nr. 544/2004 a contenciosului administrative
- Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie
- O.G. nr. 2/2001 privind asigurările și reasigurările în România

Internet

- LegeAZ. Net, Dicționar Juridic (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/terti>, <https://legeaz.net/dictionar-juridic/elemente-autoritate-lucru-judecat>)